

Ion Bilțiu-Dăncuș

Radu Zlati

Mare patriot și dascăl eminent, Ioan Bilțiu-Dăncuș s-a născut în satul Ieud, la 13 martie 1892, fiind cel mai mare dintre cei 8 copii ai învățătorului Petru Bilțiu-Dăncuș (Berinde, p. 55). Școala primară a făcut-o cu tatăl său, urmând apoi gimnaziul din Sighetu Marmăției; elev eminent, și-ar fi continuat studiile la Budapesta, când moartea prematură a tatălui său l-a determinat să se înscrie la Școala pedagogică, pe care o termină în 1912 ca șef de promoție; este numit învățător în satul Slatina.

ION BILȚIU DĂNCUȘ

Războiul îi întrerupe cariera, fiind trimis pe front, asemeni fraților săi, Mihai și Florentin. La sfârșitul acestuia, îl regăsim printre cei 17 semnatari ai Manifestului din 11 noiembrie 1918 către populația Maramureșului. În calitate de secretar de redacție al revistei „Sfatul”, organ al Consiliului Național Român din Maramureș, el este autorul majorității articolelor din acest periodic, privitoare la împrejurările Unirii și a participării românilor maramureșeni la acest act.

După scurta perioadă a conflictului militar româno-maghiar (când, căzut prizonier, a fost chiar condamnat la moarte, dar execuția nu a avut loc din cauza apropierei trupelor române), a fost numit profesor la Școala Normală din Sighetu Marmăției. Se va titulariza în această funcție, după absolvirea studiilor la fără frecvență, în cadrul Universității din Cluj. Va preda, aici, limba și literatura română, precum și limba franceză (specializându-se în această din urmă specialitate, la Dijon).

Dascăl iscusit, îmbinând maiestru teoria cu practica școlară, a dovedit „vocație, stăpânire de sine, consecvență, spirit de echitate, respect față de ființa umană, tact pedagogic și o linie de conduită etică ireproșabilă.” (Berinde, p. 57). Aici, a îndrumat Societatea de lectură a elevilor precum și activitatea bibliotecii, dând o pildă luminoasă elevilor și confrăților.

Ioan Bilțiu-Dăncuș a activat și în domeniul gazetăriei, articolele sale evidențiindu-se prin obiectivitate și documentare. A redactat, de asemenea, lucrările „Legende maramureșene” și „Heraldica Maramureșului”.

În 1940, hotărăște să rămână alături de conjuțetenii săi, suferind urmările prigoanei hortiste: lagărul și închisoarea. Din aceasta din urmă, a fost eliberat în toamna anului 1944, în împrejurările apropierei trupelor românești. Istoria se repeta.

La începutul anului 1945, Ioan Bilțiu-Dăncuș a redactat un memoriu privitor la drepturile inalienabile ale României în Maramureș; prin foștii săi elevi, actul primește mii de semnături. Ajuns la București, actul are un anumit rol în reinstaurarea administrației românești în Maramureș.

S-a stins din viață în 1952, în vârstă de 60 de ani.